

Rudarji zastavkali proti antidelavskemu zakonu

**Delo so pustili tudi klavniški delavci v Omahi;
deželi se obeta nov stavkovni val**

Washington, 25. jun.—Včeraj
zastavkalo okrog 200,000 ru-
darjev na mehkem premogov-
nem polju v desetih državah.
Zastavka je nastala spontano kot
protest proti Taft-Hartleyjeve-
mu antidelavskemu zakonu, ka-
rega je sprejel kongres preko
predsednikovega veta zadnji
nedeljek.

V Pennsylvaniji in Alabami so
rudarji začeli puščati delo že
pred petimi dnevi. V drugih
področjih popoldne, kakor hi-
je prišla vest, da je senat
sprejel antidelavski zakon. Vče-
rja pa se je spontana stavka raz-
širila na vse važnejše premogov-
ne države srednjega zapada,
koda in juga.

Kot govore razna operatorska
agencija, je v Pennsylvaniji za-
stavkalo 41,000 majnarjev, v
Virginiji 31,000, Kentuckyju
30,000, Illinoisu 25,000, Ala-
bami 20,000, Virginiji 11,000,
Tennesseeju 5,000, v Utahu 1,200.
Zastopniki operatorskega sind-
kata so rekli, da
več kot polovica majnarjev na
mehkem premogovnem polju
stilo delo v znak protesta.

Med majnarji se je razširil
mednarodni, "naj senatorji kop-
je premog", ker so sprejeli
antidelavski zakon in
delo videli, kako se delavce po-
stavlja. Izgleda, da bo paralizi-
ra premogovna industrija še
dalje, ko grede majnarji
desetdnevne počitnice.

Antidelavskih krogih v kon-
gresu in izven se pene od jeze,
ker so majnarji pokazali izo-
stane in borbeno volje in se
svetovno ekonomsko silo postavili
robno onim, ki bi radi zdobi-
vne unije ali pa iz njih napra-
li kompanijske unije, katerim
antidelavski zakon tudi izre-
dopira vrata. Jezi jih tudi to,
da ne morejo Lewisu do živga,
ki molči kot grob.

Justični departament je začel
iskavati, kako bi mogel na-
piti proti Lewisu in UMW,
ki ni nobenih dokazov, da je
ali pa kak drug unijski vodi-
č impliciran v tej stavki, o
kateri pravi National Coal Asso-
ciation, zveza operatorskega, da je
direktna kršitev novega proti-
delavskega zakona. Majnarjem
tudi ne morejo nič, če ne morejo
potem "suženjskim" za-
stavkam. Prav tako bi ne mogli
delavcem v drugih industri-
jah, ako bi storili enako kot maj-
narji. Taka "kampanja" bi bila
najbolj učinkovita za preklje-
vsaj drastično revizijo tega
zakona. Unije CIO v San Fran-
ciscu so se izrekle za sploš-
ni protestno stavko vsega orga-
niziranega delavstva proti temu
zakonu.

Slično kot majnarji so storili
tudi klavniški delavci pri Union
Rockyard Co. v Omahi, Nebras-
ki, ki so v torko spontano pustili
delo. To so storili deloma kot
protest proti temu antidelav-
skemu zakonu, deloma pa, da po-
gledajo pogajanja za novo mezd-
no pogodbo.

V Kearneyju, N. J., pa je pu-
stila klavniška družba
Armour sta povišali
mezo svojim delavcem šest
centov na uro. Prizadeti
klavniški delavci, ki
so bili povišani, so
bili delavci v drugih
delavskih enotah.
To povišanje je sledilo po-
gajanjem med zastopniki delav-
stva in delodajalci. Unije
CIO in AFD ter predstavniki
klavniških družb.

**Mezda klavniških
delavcev povišana**
Chicago. — Klavniški družbi
Armour sta povišali
mezo svojim delavcem šest
centov na uro. Prizadeti
klavniški delavci, ki
so bili povišani, so
bili delavci v drugih
delavskih enotah.
To povišanje je sledilo po-
gajanjem med zastopniki delav-
stva in delodajalci. Unije
CIO in AFD ter predstavniki
klavniških družb.

Italijanska policija navalila na fašiste

**Aretiranih je bilo
več sto fašistov
širok dežele**

Rim.—Zadnji nedeljo je ita-
lijanska policija vpriporila večji
naval na tajne urade italijanskih
fašistov in aretirala več sto oseb.
V Rimu je prišla tudi Giuseppe
Pizzarija, rimskega faš-
ističnega glavarja pod Mussolini-
jem. O njem gre glas, da je ves
čas vzdrževal stike s Calom Scor-
zio in Avgustom Turatijem, ki
sta postala Mussolinijeva nasle-
dnika in se nekje skrivata. Oba
sta na listi vojnih zločincev.

Policija je prišla Pizzarija za-
eno z ducatom njegovih kolegov
na zloglasnem trgu Piazza Col-
lonno, kjer je središče črnobor-
zijancev. Zasledila jih je na taj-
ni seji v njih uradu. Vsi so ime-
li fašistične izvidnice. V njih
podzemskem glavnem stanu je
našla tudi veliko količino orožja,
ki so ga poskrili med vojno, da
se ga poslužijo, ko pride "njih
dan".

Fašistično gibanje v Italiji je
zopet definitivno v preporodu.
Posluje podtalno in je razširje-
no po vsej deželi. V nedeljskem
navalu je bilo aretiranih stotine
fašistov poleg Rima tudi v Mila-
nu, Padovi, Benetkah, Vinzenzi,
Mantovi, Sieni, Parmi, Bresciji,
Veroni, Bariju, Neaplju, Palermi
(Sicilija) in v več drugih manj-
ših mestih.

Rimski list La Repubblica pravi,
da prejema italijanska faš-
istična gibanje direktive od fa-
šistične "zamejne vlade" v Ar-
gentini. Ta list tudi citira vo-
dilne fašiste, ki pravijo, da bo v
Italiji fašizem zopet zavladal, ko
"izbruhne vojna med Rusijo in
Ameriko".

V Italiji je zelo razširjeno
mnenje o neizbežnosti vojne med
Ameriko in Rusijo. Mnogi meni-
jo, da bo vojna izbruhnila že v
prihodnjih "treh, štirih" mese-
cih. Mnogi vsled tega tudi ne po-
pravljajo svojih razbitih domov.
Vse to so sadovi velike propa-
gande proti Rusiji in napetih od-
nošajev med Ameriko in Rusijo.

GREEN POUJARJA POTREBO ZDRUŽE- NJA VSEGA UNIJSKEGA GIBANJA

Cincinnati, O.—(FP)—William
Green, predsednik ADF, je na
konvenciji čevljarjskih delavcev
izjavil, da je prišel čas za zdru-
žitev obeh velikih delavskih
unij, namreč ADF in CIO. Na-
mignil je, da obstoje možnosti
združitve od obeh strani, kajti
sedanji čas vodi v enotnost de-
lavstva.

V prejšnjih razgovorih o skup-
nosti obeh unij, ki so se vršili v
zadnjih letih, je Green vselej
poudarjal le potrebo, "da se CIO
vrne v hišo delavstva", namreč
pod okrilje ADF. Doslej so se
vsi poskusi za združitev med
CIO in ADF razbili baš zato,
ker je Green vztrajal, da se po-
samezne unije CIO enostavno
priključijo unijam ADF in na ta
način zavzamejo podrejeno me-
sto.

Na omenjeni konvenciji se je
prvič zgodilo, da je Green zavzel
drugačno stališče v tem, da ni
več govoril o "vratu v hišo de-
lavstva", ampak je večkrat pou-
daril potrebo "združitve obeh de-
lavskih grup".

Green je šel še dalje, ko je
poročevalcem novinarske agen-
cije Federated Press izjavil, da

pričakuje združitve CIO in ADF
"pred koncem tega leta."
Resni izgledi za združenje
obeh mogočih delavskih unij,
ki skupno predstavljata več kot
13 milijonov organiziranih de-
lavcev, so se pojavili v tem letu,
oziroma po lanskih novembr-
skih volitvah, pri katerih je pro-
tidelavska reakcija dobila veči-
no. Delavski voditelji so po dol-
gem cincanju pričeli spoznavati,
da je edina rešitev za ameri-
ško delavstvo v močni in skupni
delavski organizaciji.

Upanje postoji, da bodo delav-
ski voditelji šli še dalje—da bo-
do spoznali veliko potrebo po
močni delavski politični stranki.
Kajti brez politične moči bo de-
lavstvo ostalo žoga velekapital-
ističnih politikarjev. Kako brez-
močni so ameriški delavci politič-
no, se je zlasti pokazalo s
sprejetjem zlobnega Taft-Hart-
leyjevega protidelavskega zakona
pred par dnevi.

Vprašanje je, ali so se unijski
voditelji kaj iz tega naučili? Od-
govor bo pokazala bližnja bodo-
nost, odvisno pa je v veliki meri
tudi od članov vseh delavskih
unij.

Odmevi Taftovega zakona v Evropi

**Ta zakon komentira
vse angleško
časopisje**

London, 25. jun.—V torko je
vse angleško časopisje od skraj-
ne desnice do skrajne leve po-
tisnilo na drugo mesto vse dru-
ge vesti in na široko poročalo
in komentiralo sprejetje Taft-
Hartleyjevega antidelavskega
zakona v ameriškem senatu.

Splošna sodba angleškega me-
ščanskega in delavskega tiska
je, da je ta zakon "masčevalen"
in "suženjski" in da ne bo pre-
prečil ali zmanjšal stavk v Ame-
riki. Konservativni list Daily
Mail vidi v tem porazu predse-
dnikovega veta "revolto" sena-
torjev proti Trumanu.

Znana, švica. — Sprejetje
drakoničnega antidelavskega
zakona po zveznem kongresu je
ameriške delegacije spravilo v ze-
lo neprijeten položaj. V tem
mestu se namreč vršita dve sve-
tovni konferenci. Ena od teh
je letno zborovanje Mednarod-
nega delavskega urada, katerega
je članica tudi Amerika, druga
pa je svetovna ekonomska
konferenca, na kateri igra Ame-
rika glavno vlogo kot najmo-
gočnejša gospodarska sila.

S sprejetjem Taft-Hartleyje-
vega zakona so bili potisnjeni v
defenzivo posebno zastopniki a-
meriškega delavstva (ADF), ki
so navzoči na konferenci Delav-
skega urada, katere se bavi z
mednarodno delavsko in social-
no zakonodajo. Povsem druga-
če pa se počutijo zastopniki a-
meriških delodajalcev, ki so ze-
lo zadovoljni s sprejetjem tega
zakona. Toda delegacije dru-
gih držav gledajo dvomljivo in
nezaupljivo napram Ameriki,
ker jim je postalo jasno, da a-
meriški velebiznis dikta tudi
notranjo politiko.

Slično nezaupanje je opaziti
na ekonomski konferenci, ki je
bila sklicana na ameriško inici-
ativo v svrhu splošnega zni-
žanja uvozne carine in pospešev-
anja mednarodne trgovine. To-
da odkar sta obe zbornici ame-
riškega kongresa sprejeli zakon-
ski osnutek za zvišanje uvozne
carine na volno, katere največ
pride iz Avstralije, ima ameri-
ška delegacija velike težave. De-
legacije drugih držav, po šte-
vilu 18, so zelo skeptične na-
pram ameriškim predlogom, kajti
ne verjamejo, da bo Tru-
manova administracija mogla
izvesti svoj program za čim niž-
jo carino. V zadevi volne je a-
meriški kongres že pokazal, kam
sapa piše.

Američani so bili zopet potegnjeni

**Na Ogrskem ni prišlo
do nikakršnega ko-
munističnega puča**

Chicago.—"Ameriško ljudstvo
je bilo zopet potegneno". Te
besede je izrekel dr. Odon Ud-
varhelyi, glavni ogrski poštni
ravnatelj, ki se te dni mudi v
Chicago. V Ameriko je prišel
na mednarodno komunikacijsko
konferenco, ki se bo vršila v At-
lantic Cityju.

Dr. Udvarhelyi je povedal č-
kaškim novinarjem, "da na Ogr-
skem ni prišlo do nikakršnega
komunističnega puča. Vse kar
se je zgodilo, je to, da je prišlo
do resignacije premierja in zu-
nanjega ministra, njihova mesta
pa sta zavzela dva člana iste
stranke, stranke malih posestni-
kov."

Dejal je tudi, da bi Ogrska
zelo potrebovala zunanjo pomoč
v obliki posojil za izvedbo svo-
jega triletnega načrta, katerega
cilj je doseg predvojnega živ-
ljenjskega standarda. Toda je
dejal, da imajo Ogrji malo upa-
nja na kakšno posojilo iz Ame-
rike ali Rusije. Amerika je bila

Domače vesti

Smrt pionirja

Lorain, O.—Po dolgi bolezni
je 21. jun. umrl Frank Kristoff,
star 86 let, doma iz Unca pri
Rakeku, v Ameriki od 1893; član
društva 17 SNPJ 41 let, kakor
tudi ABZ. Tukaj zapušča ženo
in brata Jožeta, v Clevelandu
pa sina Franka.

Avtni magnat Wil- son za visoke cene

**Pred kongresniki je
obsojal agitacijo
za znižanje cen**

Washington.—Charles E. Wil-
son, predsednik General Motors,
je pred kongresnim odsekom za
ekonomske zadeve obsojal agita-
cijo za znižanje cen, katere po
njegovem mnenju niso previsoke.
Posebno pa je obsojal tako
agitacijo "na visokih mestih".
S tem je menda imel v mislih
par Trumanovih izjav, v kate-
rih je pred par meseci pozival
ameriški biznis na splošno zni-
žanje cen vsaj za deset odstot-
kov, kar je rekel, da se lahko
stori in profiti bodo še zmeraj
dovolj visoki.

Tisti Trumanovi apeli seveda
niso nič zalegli. Za znižanje cen
bi bila potrebna kongresna ak-
cija. V resnici se je zgodilo baš
obratno, kajti cene še vedno na-
raščajo. Posebno pa so se zad-
nje čase zopet dvignile cene me-
su širom dežele, in sicer za 10
do 20%. Vse to se je v de-
želi zadnje čase zopet pojavilo
gibanje za bojkotiranje trgovin
po konzumentih.

Wilson je zanimal, da bi bili
tovarnarji odgovorni za dragi-
njo, marveč je zvrnil odgovor-
nost na trgovce na debelo in
drobno. V resnici vsi delajo ve-
likanske profite, tovarnarji in
trgovci. Korporacije kjoli še
nikdar niso delale tako velikih
profitov kot jih delajo danes.
Dokaz temu je izplačevanje
mastnih dividend. Druga dva
vzroka za druginjo pa sta po
Wilsonovem zatrdilu dejstvo,
da Amerika ni financirala vojne
sproti, marveč je piramidirala
svoj dolg, kakor tudi vsled
"inflacije plač". O inflaciji pro-
fita velebiznisa je molčal.

Tisoče tekstilnih delavcev ob delo

Boston.—Vsled odušaku visokih
cen tekstilnemu blagu je
začela pešati tudi tekstilna pro-
dukcija. Unija tekstilnih delav-
cev CIO poroča, da je bilo v
novoangleških državah odslov-
ljenih več kot 18,000 delavcev,
ali pa delajo samo po tri, štiri
dni na teden. Cene so visoke
vsled izredno visokih profitov.

TUDI KANADSKA REAKCIJA SI JE ZA- ŽELELA PROTIDELAVSKEGA ZAKONA

Toronto, Can.—(FP)—Vse iz-
gleda, da bodo protidelavski ele-
menti v kanadski vladi sledili
zgledu ameriške velekapitalisti-
čne reakcije, ki je pred nekaj
dnevi sprejela zločest Taft-
Hartleyjev antidelavski zakon.
Nekaj sličnega se sedaj kuha v
Kanadi.

Zadnje dni je Humphrey Mi-
tchell, minister za delavske od-
nošaje, v parlamentu predlagal
zakonski osnutek, s katerim bi
kanadska reakcija rada potisnila
kanadske delavce ob zid. Temu
poskusu reakcije so se uprli
kanadski delavci, ki so organi-
zirani v raznih unijah, katere so
pridružene CIO in ADF.

Delavski predstavniki so ostro
obsojili nov maneuver reakcije.
Protidelavski zakonski osnutek
določa, da delavci ne bi smeli
sicer že obljubila večje posojilo,
toda po zadnji spremembi v vla-
di ga je prekljala.

Z zborovanj svetovne delavske federacije

**Pogojno je odprla vrata za pristop nemških
unij, podvzela akcijo za strmoglavljenje
fašizma v Španiji in demokratizacijo Grčije**

Praga.—(ALN)—Letno zboro-
vanje glavnega odbora Svetov-
ne delavske federacije, ki se je
vršilo v tem mestu, je bilo vse-
skozi harmonično in vsi sklepi
sprejeti soglasno. Seje se je
udeležilo čez sto delegatov, ki
so zastopali 71,500,000 organi-
ziranih delavcev križem sveta—
pet milijonov več kot leta 1945
v Parizu na ustanovnem kon-
gresu.

Zborovanje se je bavilo s pe-
rečimi delavskimi vprašanji, ki
jih je pustila za sabo zadnja
vojna. Pred sabo je imela tudi
vprašanje pridružitve nemških
strokovnih unij. Za one dele-

gate, ki so prišli iz držav, ka-
tere je pogazila nacijska Nem-
čija, to vprašanje ni bilo brez
grenkih čustev. Kot je rekel
Gaston Monmousseau, zastop-
nik francoskega delavstva: "Ne
moremo pozabiti tako hitro, kar
amo morali prestopiti in kar še
moramo prestopiti kot posledica
nacijske agresije . . . Po-
vsem lahko bi bilo zvrniti vso
odgovornost na Hitlerja in na-
cije . . . toda koliko nemških
delavcev ni hotelo z njimi so-
delovati v njih (nacijskih) ubi-
jaljskih podvzetjih?"

Na seji so bili tudi zastopni-
ki nemških unij, toda "ne kot
opazovalci, marveč kot opazo-
vanci . . ." Zastopniki ruske-
ga, francoskega, poljskega de-
lavstva so poudarjali, da mora
6,500,000 organiziranih nemških
delavcev prej pokazati iskreno
željo po miru in demokraciji
predno bodo postali del demo-
kratičnega svetovnega delav-
stva.

V tem smislu je seja tudi po-
gorno odprla vrata nemškim u-
nijam za pristop v Svetovno de-
lavsko federacijo. Ta pogoj je,
da prej ustanove narodno (sploš-
no) organizacijo in poskrbe za
demokratične volitve za unijski
kongres. Seja je tudi nanje a-
pelirala, naj se ne zadovoljuje-
jo samo s protitožbami o povr-
nosti, kar se denacifikacije tiče,
marveč naj denacifikacijo sami
izvedejo.

Na dnevnem redu je bilo tudi
vprašanje klerofašistične Špani-
je. Ta seja je zaključila, da bo
po vseh deželah pričela zbirati
"solidarnostni sklad" za pomoč
španskim unionistom. Zdru-
ženim narodom je poslala nov a-
pel za konkretne akcije za str-
mogavljenje Francovega reži-
ma. Po vseh državah bodo tu-
di organizirani protestni shodi
proti temu režimu.

Glede Grčije pa je seja spre-
jela resolucijo, v kateri poziva
grško vlado, da mora grškemu
delavstvu dati priliko, da lahko
skliče svoj kongres in zopet u-
postavi demokratično delavsko
gibanje. Grška fašistična vlada
je namreč odstavila vse unijske
voditelje in imenovala na nji-
hova mesta svoje privržence.
Ako v Grčiji ne pride do demo-
kratičnih reform, tedaj bo Sve-
tovna delavska federacija šla
pred Združene narode z zahte-
vo, da jo v to prisili.

Seja je tudi izdala apel na pa-
lestinske žide in Arabce za po-
bratrimstvo ter izvolila komisijo,
ki bo šla v Palestino, da pre-
študira tamkajšnji položaj. Pri-
znala je Kitajsko delavsko zve-
zo kot edino "bona fide" delav-
sko organizacijo na Kitajskem
in protestirala proti Kajškovemu
režimu, ki je aretiral delav-
ske voditelje, v kolikor niso
zbežali v tujino pred terorjem.
V federacijo je bilo sprejetih
tudi milijon indoneških delav-
cev in pet milijonov organiziranih
japonskih delavcev.

General Eisenhower spremeni službo

Washington.—General Eisen-
hower, načelnik generalnega
štaba bo ob koncu leta pustil
vojaško službo in postal "pe-
dagog". On je namreč sprejel
ponudbo mu službo predse-
dnika Kolumbijske univerze v New
Yorku s plačo okrog \$25,000 na
leto in še kvartir povzru. Kot
peterozvezdni general bo preje-
mal tudi svojo sedanjo plačo
\$15,000 na leto, katero mu je
kongres določil do smrti.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co. \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi dopisov in nesrečenih člankov se na vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Vabilo na pennsylvanski dan SNPJ

Harwick, Pa. — Blizamo se pennsylvanskemu dnevu SNPJ, ko bomo imeli zopet priliko biti skupaj s ponosom v naših srcih kot člani in članice naše velike organizacije SNPJ, katere je naredila že veliko dobrega za splošno članstvo, obenem pa je zmeraj pripravljena delovati za napredek in korist delavskega ljudstva.

Proslava se bo pričela ob eni popoldne z žogometno igro. Na programu bodo tudi nastopili clevelandski pevci Louis Belle, Frank Plut, John Nosan in Primož Kogoj, prav tako akrobati in plesalci iz Johnstowna, Pa. Glavni govornik pa bo D. Lotrich iz Chicagoa.

Za ples bo igral Frank Perovne in njegov orkester. Postrežba bo v splošnem najboljša, kar je garancija odbora, ki je pridno na delo, tako da bo vse v redu. V slučaju vročega dne, se bomo lahko šli kopat v reko Allegheny, ki šumlja ravno mimo Verone. V slučaju dežja, bomo imeli pa dosti strehe, kajti zraven imajo policajski velik klub in so ga dali za ta dan na razpolago odboru pennsylvanskega dne SNPJ.

Vabim vse od blizu in daleč, da gotovo pridete v Verono in se bomo skupno zabavali, zaeno pa izkazali lojalnost in ljubezen do naše vzorne in velike organizacije SNPJ.

Mary F. Prasnikar,
podpredsednica federacije.

Na obisku v Clevelandu in drugo

Shirleyville, Ind. — Tu pri nas imamo letos vreme prav čudno, nekaj dni je bilo vroče, danes pa je zopet mraz.

Tudi mi smo se nahajali v Clevelandu ob času Sansove konvencije. Srečen slučaj je nastal, da smo šli v Slovenski narodni dom, kjer smo slišali mnogo pomenljivih govorov in petja, da se je dvorana tresla. Vse priznanje slovenskim pevcem v Clevelandu. Zapeli so tako lepo, da smo pesem čutili do srca.

Srečali smo mnogo delegatov, kateri so se dobro postavili. Zelo so nam ugajali filmi iz stare domovine. Na platnu smo videli izdajalca Rupnika in druge izrodke, ki so prodajali naš narod okupatorju in ga trpinčili. Tudi jaz prejemam pisma iz starega kraja, in sicer iz Žirov, Gorenje vasi in Logatca. Oče, brata in sestre mi pišejo, da je sedaj veliko pomanjkanje živeža in da vsak dan jedo nezabljene koruzne žgance. Pozimi sem jim pošiljala obleko, sedaj pa vsak teden živila.

V hiši zavladala vsakikrat veliko veselje, kadar prejmemo paket iz Amerike. Pišejo, da je na dan prejema paketa za njih največji praznik. Rojaki, pomagajte svojim sorodnikom vsaj toliko časa, da jim zemlja obrodi. Saj so z vsem zadovoljni. 11 funtov težak paket je naen-

krat narejen. Denite notri nekaj zavojčkov makaronov, juhe, kave, nekaj konzerv mesa, nekaj funtov sladkorja itd. Vse skupaj vložite v skatijo ali vrečo in dobro zavijte. Jaz sem poslala že veliko paketov in so vse prejeli v redu. Od mojih sester France in Katre pa sem v zameno prejela dva paketa kletkanih čipk, ki so tako lepe, da bi jih človek kar gledal. V tujakšnih trgovinah ne vidiš tako lepih kletkanih čipk, kot jih delajo v Žirih.

V Clevelandu živi veliko rojakov, ki so doma iz Žirov. Veseli smo bili, ko smo se srečali s Fricovo Anico (Jesenko) na veselici društva Soče. Povabila nas je, da bi jo obiskali, ali nismo imeli časa, ker smo se zamudili pri hčerki Jennie in Walterju Hartmanu. Ona dva sedaj delata svojo hišo. Zahvaljujem se Ruditu in Frances Kogu (Kogoju?) in Tomažu Dolinarju, ki so nas obiskali. Lepo je živeti v Clevelandu, kjer imajo mnogo domačih zabav. Moj naslov je: Ivanka Fik, R. 1, Paris, Ill.

Slabo vreme pokvarilo piknik

Detroit, Mich. — Piknik, ki sta ga priredili podružnici 1 in 108 SANSa v Welcome Parku dne 15. junija, ni najbolje uspel, kajti tisti dan je bilo mirno, da nas je kar treslo, in ljudje so se rajši držali doma pri peči kot pa šli na piknik.

Vzlic slabši udeležbi, pa bomo dobili nekaj dolarjev v blagajne obeh podružnic.

Letošnje vreme se neumno vede, prav tako kot naši kongresniki in senatorji s Trumanom na čelu. Pravijo, da delajo za mir, zaeno pa menda tudi za vojno. Delavcem v tovarnah ponujajo demokracijo, ob istem času pa jih porivajo v sužnost. "Demokracijo" ponujajo tudi ostalemu svetu, doma nam jo pa jemljejo s protiljudskimi zakoni.

Katherine Krainz.

Glas iz New Yorka

New York. — Naj se po dolgem času zopet oglašim. Prosveta zahaja v mojo hišo, odkar sem se omožila z Jožetom Turšičem. To je bilo leta 1923.

Ker so Prosvetini čitatelji dobro poznali Turšiča, naj omenim, da se je njegov sin Joseph oženil pred dvema tednoma v Johnstownu, Pa., tam, kjer je pokopan njegov oče. Njegovi ženi Sonji zelo ugaja Johnstown, posebno pa naši prijatelji, ki so bili zelo prijazni z obema.

Joe in Sonja sta se ustavila pri Lovkovih na Park Hillu. S to družino smo prijatelji že mnogo let. John, njih zet, in njegova žena Malci, sta Josea in njegovo ženo zapeljala na grob očeta Turšiča na pokopališče West Mount, kjer počiva že šest let. Prav lepa hvala Johnu in Lovkovim za vse, kar ste storili za mojega sina Josea in njegovo

ženo. Pri Lovkovih sta tudi prenočila.

S soprogo sta šla tudi v Jenners, Pa., kjer smo živeli, dalje v Boswell in Hysoto. Obiskala sta sosedo in prijateljce. Jož je srečal tudi nekatere svoje sošolce. Tam sta se nahajala teden dni. Vsak, ki je poznal pokojnega Turšiča, je dejal, da Jož zgleda kot pokojni oče. Rad bi se tudi oglašil na Tire Hillu pri Zupanovih, Strelavih in Plaskijih, a avtobusi vozijo prečedno, časa pa nista imela dovolj na razpolago. Povedal mi je, da ju je mrs. Dragan imenitno postregla. Prav lepa hvala vsem!

Moj sin Joe je član SNPJ od rojstva. Želim, da pripelje v našo organizacijo tudi svojo ženo. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete!

Mary Tursich.

Pripisavek za otroško bolnišnico

Tarentum, Pa. — Rojaki in člani American Slovenian Citizens kluba v Acmetoniji in okolici so zbrali znesek \$14.00 za sklad otroške bolnišnice, ki bo zgrajena v Sloveniji. To vsoto sem odposlala na pristojno mesto.

Marsikateri naš rojak ima svoje v domovini, ki ga prosijo pomoči in jim po svojih močeh skuša pomagati, toda vkljub temu ni pozabil otrok naših bratov in sester, ki so potrebni zdravniške nege in oskrbe.

Vsem darovalcem naj bo izrečena iskrena hvala!

Sylvia Stariha.

Plesna veselica uatake federacije SNPJ

Spring Glen, Utah. — Tukajšnja federacija SNPJ bo skupno z vsemi slovenskimi društvi priredila plesno veselico v nedeljo, 29. junija, v El Nedo Helper Price Highway.

Osemdeset odstotkov čistega dobička bo oddanega za revne otroke v Jugoslaviji, dvajset odstotkov pa za federacijsko blagajno. Odbor je pridno na delu in bo udeležencem dobro postregel. Za ples bo igrala izvrstna godba.

Posetite nas ob blizu in daleč, da bomo imeli čim lepši uspeh. Na veselo svidenje! (Dospelo prepozno za objavo v sredo. — Ured.)

Joseph Petric, zapisnikar federacije.

Vabilo na piknik

Brownsville, Pa. — Društvi 759 in 398 SNPJ prirejata skupni piknik v nedeljo, 29. junija, na Laskijevi farmi, ki se nahaja 1 1/4 milj. zapadno od Brownsville ob cesti 40.

Za ples popoldne in zvečer bo igral Joe Kramar in njegov orkester. Vabimo vse ob blizu in daleč. Pridite, da se bomo malo povesečili v domači družbi! (Prišlo prepozno za sredo. — Ured.)

Mary Brandstetter,

tajnica 759 SNPJ.

Skica o slovenskem slovstvu

Sheldon, Wis. — Zadnje čase vstajajo iz grobov spomini na naš rojstni kraj. Borec in patrijarh slovenskega radikalnega življa v tej deželi, 80-letni Ewin Kristan, je obelodanil precej zgodovine naših pradedov, ki so porinili mejo nekdanje slovenske zemlje do Tirolske in skrajnih mej Dolnje in Gornje Avstrije. Poudaril je tudi resnico, da so Slovenci kulturni narod, ki izda letno po odstotkih prebivalstva več knjig kot Združene države, kjer ne manjka analifabetov, posebno po južnih krajih, kjer skušata bogastvo in vera tiskati k tlom nevedne državljane, ki služijo drobtine v potu svojega obraza, okoli bogato obloženih miz z vsemi dobrotami pa sedijo troti, zajedalci in razni drugi sloji parazitskih izkoriščevalcev.

S Kristanom sem se snidel prvič, in menda zadnjič, na konvenciji SNPJ v Springfieldu, Ill. Takrat je bil črni las. Tudi moji lasje niso bili sivi kot so danes, ko sem preokrajil 75. leto, od dneva, ko sem pokukal v to solzno dolino večine človeštva.

S slovenskim življenjem imam skrajno malo stika, odkar sem odločil uredniško pero pred o 32 leti pri ranjem Narodnem vestniku. Če ne bo šel ta spis v koš, bo imel urednik precej posla, poštriglati kozle v moji slovensčini.

Bilo je menda l. 1935, ko me je prijatelj Fr. Zaitz povabil, naj napišem kaj za Majski glas. Povabilu sem se odzval, toda članek nisem napisal v materinščini, ker bi jo gotovo polomil, marveč v jeziku te dežele, ki mi gre gladekše.

Vračam se k citatu E. Kristana o naši kulturi in izobrazbi in želim dodati nekaj besed, tika-jočih se slovenskega slovstva, ker slovstvo je temelj kulture vsakega naroda.

Pod pojmom slovstva kateri koliga naroda razumemo skupino vseh spisov, ki so jih ustvarili umetniki tega naroda, bodisi znanstvenih, pripovednih ali pesniških.

Slovenci smo se slovstveno zbudili šele pred približno sto leti. Dasi je takrat pel prve pesmi Valentin Vodnik, in je živel prvak vseh naših pesnikov France Prešeren, se je vendar slovstvo razvijalo počasi, dokler niso naši predniki dobili več politične svobode. Pozneje se je začelo slovstveno delo razvijati krepko. Nastopali so možje, ki so širili naše slovstvo na vse dele literarnih delovanj drugih narodov, tako da se nas prevaja na mnogo jezikov.

Prvi glasovi slovenske umetne pesmi (ne narodne ali ljudske pesmi) so se oglašili v Vodnikovi Hlita vatan, in

Če b' drugače ne smela ko lepša moja, se mislo bi sedla pa gledala ga!

Vodnik se je sicer tesno držal ljudske pesmi, a dr. France Prešeren je udaril na svoje slovenske strune in ustvaril pravi jezik. Prešeren je ponos naroda. Pel je preroške besede:

"Vremena Kranecem bodo se sjasnila!"

Prešeren Kri pri Savici opeva boje med pogani in kristjani, ki so že bogati vraži. Segel je narodu v dušo z baladami kakor Povodni moč, Turjakla Rozamunda, Neiztrohljeno srce, itd. Pel je globoko občutne pesmi, prepletene z žalostjo, ker je bilo njegovo življenje nesrečno. Na primer v "Strunah":

Strane mlo se glasile, mlo, pesmica, šaluj ...

V "Mornarju":

Nevenia bodi zdrava, čolniti po mene plava, na barbo kliča strel!

V "Pod oknom":

Luna sije, kladivo bje, trude, pozne ure ...

Prešeren je zarisal najizrazitejšo brazdo na polju našega

Wm. Brunschman

Kampanja za prusijaniziranje dežele

Kot smo večeraj omenili in kar je lahko znano vsakemu, ki se zanima za javne dogodke, so militaristi z generalnim štabom in Belo hišo na čelu zopet obnovili kampanjo za osedlanje dežele s trajno obvezno vojaščino, ki je podlaga in glavno svojstvo vsakega militarizma. Po vojni za "odpravo militarizma" in "fašizma" smo imeli že nekaj poglavij te kampanje za prusijaniziranje dežele. Ker militaristi v svojih poskusih v zadnjih par letih niso mogli priti do svojega cilja, marveč so pri veliki večini kongresa, reakcionaren kakor je, vsakikrat naleteli na globa ukeša in bili na vsej črti odbiti, so zdaj poskusili znova. Drže se gesla: "Poskušaj, dokler ne dosežeš."

Za idejo obvezne vojaščine je generalni štab proti koncu vojne pridobil že pokojnega Roosevelta — tistega Roosevelta, ki je naglašal, da je militarizmu treba streti glavo kot predpogoj za svetovni mir. Militaristi so seveda še z večjo lahkoto pridobili Rooseveltovega naslednika, ki je na vsej črti postal njih sluga pokorni. Ko so uvideli, da pred kongresom ne morejo nikamor, kajti proti osedlanju dežele z obvezno vojaščino se je postavilo vse unijsko gibanje s CIO in ADF na čelu, mnoge verske in druge organizacije in vplivni posamezniki, je predsednik Truman pred par meseci imenoval posebno anketno komisijo, ki naj preštudira politične faze obrambe dežele, med katerimi je prisilna vojaščina najbolj sporna.

V to komisijo je Truman imenoval same vplivne in ugledne osebnosti. V raznih listih in revijah smo že takrat čitali, da je bila izmed devetih članov večina — šest ali sedem — že prej naklonjena obvezni vojaščini. Predsednik bi bil seveda velik navidez, ako bi tako komisijo natrpal s — pacifisti ali nasprotniki militarizma. Tudi bi se generalnemu štabu smrtno zameril. Pentagon Building (glavni stan g. š.) pa ima danes preveliko politično moč v vladi in se mu ni dobro zameriti!

Kakor je bilo pričakovati, tako se je tudi zgodilo. Ta komisija se je soglasno in na vsej črti izrekla za že znani načrt generalnega štaba, to je za osedlanje dežele s prisilno vojaščino. Zdaj čitamo, da je poročilo te komisije zelo "iskreno", "objektivno", "nepriistransko" — in podobne superlative. V prvo radi verjamemo, kajti dvomimo, da je še kdaj kdo slišal ali poznal "neiskrenega" militarista. Tudi Hitler z vsemi junjerji vred je bil fanatično "iskren" militarist. Iskrenost je lahko lepa čednost, ali pa tudi veliko zlo; odvisno je, kakšnemu namenu, kakšnim ciljem služi.

Da zdaj opisujejo njeno poročilo kot "objektivno" in "nepriistransko", je razlog v tem, ker v tem grmu leži več zajcev. Eden teh je, ker je propaganda za obvezno vojaščino zelo dobro namazana tako s strani generalnega štaba kot s strani častniških magnatov in drugih pristaev militarizma. Generalni štab sigurno nima na plačilni listi okrog 500 "publicitetnih agentov", treniranih novinarjev in propagandistov, zato, da bi prejimali le čoke z lepo plačo. Naloga tega propagandističnega štaba je, da čim bolj popularizira poročilo te komisije in ga prikaže v čim bolj privlačni in "prepričevalni" luči.

Drugi izmed teh zajcev je, da je to poročilo, kolikor nam je znano, tudi samo na sebi dokaj "prepričevalno" za nekritične ljudi — za pristaše prisilne vojaščine, kakor tudi za one, ki sede na plotu. Še revija Nation omenja to poročilo zelo obzirno, brez vsake kritike. So ga pač sestavljali ljudje, ki so zelo spretni diplomati, dušeslovci in — propagandisti. V svojem poročilu pravijo, da jim po zaalšanju 200 oseb, večinoma oficirje in vladne uradnike, in po vsestranskem študiranju vprašanja, jim "žal" in kazalo drugega, kot da priporočajo splošno vojaško vezbanje za vse mladeniče v starosti 17 let ali več, in sicer šest mesecev v vojašnicah, šest mesecev pa v kaki vojaški stroki ali poklicu.

Stroški tega vezbanja bi znašali blizu dveh milijard na leto. Na podlagi statistike Hansona Baldwinja, vojaškega strokovnjaka New York Timesa, Amerika že danes potroši za militarizem približno toliko kot ves ostali svet skupaj. Sicer je res tudi najbogatejša dežela, toda njen vojni proračun in kampanja za obvezno vojaščino le pokazujeta, v kakšnih militarističnih kleščah se je znašla po vojni. Zadaj za vsem tem seveda stoji velebiznis, ki nakrekuje vso vladno politiko, notranjo in zunanjo. Velebiznis podpira militarizem, vključivši obvezno vojaščino, militarizem pa velebiznis. Sta kot samska dvojčka.

Kjer je ta predsednikova anketna komisija najbolj "objektivna", je menda v njeni domnevi, da v primeru atomskega napada na deželo bi se lahko zgodilo, da bi bilo prvi dan uničenih ducat največjih mest, razdejane industrije in disorganizirana transportacija. Možnost za prestreženje nenadnega raketskega napada z atomskimi bombami bi bila zelo majhna. Z drugo besedo, dežela bi bila v prvih dneh nenadnega napada lahko popolnoma disorganizirana, njena vlemesta v prahu in pepelu, kot sta bili Hirošima in Nagasaki, industrijski centri pa razbiti.

In tako je prišla ta komisija do zaključka, da je edina obrambopred atomskim napadom (1) v uvedenju splošnega vojaškega vezbanja in (2) razpršitvi vlemest ter premestitvi važnih industrij — pod zemljo ... enako kot so v zadnji vojni delali naciji in tudi Anglija, samo da bi bilo za prihodnjo vojno v tej deželi to potrebno še v veliko večjem obsegu.

Morda smo omejeni ali celo stupidni, toda nam se vidi: ta recept na vsej črti zgrešen, kratkoviden in povsem blazen. Vse to, ker je baziran, ne na trdni volji za doseg trajnega mira in bratskega sožitja narodov, marveč na militarističnem konceptu o neizbežnosti nove svetovne vojne, ki ima na podlagi lastnih zaključkov te komisije prinesiti pogin in razdejane civilizacije. O tem se bomo morali pogovoriti še prihodnjic.

Organizirano delavstvo je skrajno po vseh večjih in tudi mnogih manjših mestih priredilo velike protestne demonstracije proti Taft-Hartleyjevemu zakonskemu predlogu za zadavitve unij. Ta slika kaže veliko protestno parado unij CIO v New Yorku, katere se je udeležilo 120.000 delavcev in je trajala štiri ure in pol.

KOROŠKI SLOVENCİ SO SE BORILI NA STRANI ZAVEZNIKOV ZA SVOJO SVOBODO

Priladil FRANJO ALEŠ, Ljubljana

Koroški pevski zbor je z narodnimi pesmimi nastopil v vseh delih mestih Jugoslavije. Gostovali so v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Nišu, Skoplju itd. Njihov nastop je dal priložnost delovnim ljudem v svobodni domovini za veliko kulturno-manifestacijsko manifestacijo za koroške rojake.

Jugoslavanska brigada na slovenskem Koroškem.

Se, romantično naselje na slovenskem Koroškem, so bile med vojno prva republika na Koroškem.

Borilci na Koroškem, slovit po puščarstvih, so bile prisiljeni k uničenju terorja, ki so ga izvajali gestapovci nad slovenskim prebivalstvom.

Žalni sprevod za žrtvami nacističnega terorja v Borovljah na Koroškem.

Slovenji Plajberk.

Celovec, panorama.

Velike manifestacije za koroške Slovence so se vršile po vseh večjih krajih svobodne Slovenije bilo v industrijskih središčih bilo na deželi. Svobodni Slovenci zahtevajo svobodo za rojake na Koroškem. Velike manifestacije za koroške rojake so bile tudi v Zagrebu, Beogradu in drugih jugoslovanskih mestih.

Od vsepoved prihajajo koroški Slovenci na zborovanja in sestanke, da glasno izpovedajo svojo voljo za priključitev k Jugoslaviji. Nosijo napise in slovenske ter jugoslovanske trobojnice.

Pomlad v Lackovi zadrugi v Radvanju pri Mariboru

Maribor. — Otroci zadrugnikov so bili v sadovnjaku. Drobni otroški prsti so stiskali šopke/zvončkov in prve trobentice. Nabrati so jih za svoje matere. Spominjajo se še ti bivši delavski in bivši delavski in viničarski otroci, kako se nekoč njihove matere niso zmenile za take drobne stvari, za prve jagode in prve rože; preveč jih je skrbel vsakdanji kruh, ki ga je tolikokrat zmanjkalo, toda danes je drugače. Vsaših so svoje starše razveselili samo s trdno priloženimi dinarji, danes jih tudi s prvimi zvončki.

— Pa je življenje vendarle lepo in bogato. Kdo bi verjel pred leti, da bo kdaj tako! — V lopi, kamor je prijetno sijalo sonce, so ženske mlatile fižolovko. Suhi stroki so se lomili pod udarci. Vsak udarec je povečal kupček fižola, ki je počasi rasel pod luččinami. Nobena fižolova zrno ne sme biti zavrženo. Za našo prehrano je važen tudi fižol.

Moški člani zadruga so mešali živinsko krmo, večina njih pa niso bili doma. Odšli so v zadrugo vinograde. Trnje so že obrezali, kmalu bodo pričeli kopati. Zadrugnim vinogradom v Pekrah in Razvanju se že pozna skrbna in umna obdelava. Kmalu bodo lahko privatnim vinogradnikom za vzgled.

V zadrugi sobi sta se Ludvik Kreuh in Rudi Levacik sklanjala nad računi. Kreuh je odgovoren za poljedelstvo. Levacik bivši partizan, pa za knjigovodstvo. Odložila sta račune in pripovedovala o letošnjem načrtu. Obširen je. Izvedba jih bo stala mnogo truda. Vendar pa so prepričani, da načrt ne bo samo došen, temveč da bodo storili še več.

Z načrtnim delom se Lackova zadruga vključuje v državno pelfletko. Na zadrugi skupščini 19. marca so sklenili, da bodo

družniki se zavedajo, da taka modernizacija, kakršno bodo izvedli, in to celo v razmeroma zelo kratkem času, je mogoča samo v zadrugi. In jim ni žal, da so se odrekli garanciji na zemlji, ki so jo dobili od agrarne reforme ter se odložili za skupnost. Če laniško leto dobro plačano delo zadrugnikov bo letos plačano še bolje. Saj zadruga gospodarsko vidno napreduje. Lani so dobili za vloženo delo v denarju in blagu iz zadrugnega premoženja 980 tisoč 630 din plače, okrog 700.000 din pa so iz donosnega gospodarstva dali v rezervni sklad, ki so ga namenili za obnovo in izboljšanje zadruga. V skladu za kulturo ta prosvelo imajo 76.000 din.

Mnogo pažnje bodo letos posvetili tudi mladini. Svoje otroke, šestdeset mladincev in mladink, hočejo vzgojiti tako, da bodo znali nadaljevati njihovo delo. Zgradili jim bodo dom igre in dela. Tu bodo čez dan vsi manjši otroci in dojenčki. Pod vodstvom dobre vzgojiteljice bodo rasli in se razvijali vse drugače kakor viničarski otroci nekoč, ko so zaklenjeni v viničarijah preganjali dolgčas in glad z umazanimi rokami. V domu igre in dela bodo otroci v poletnih mesecih čez dan dobivali tudi hrano. Tako bodo matere-članice zadruga lahko mirno opravljale svoje delo. Mladincem in mladinkam bodo v poslopju za "dom igre in dela" dali dvorano z odrom, ki bo primerna za kulturne prireditve in za fizikulturo. Mladino bodo poslali v šole, v vinogradniške, poljedelske in knjigovodske tečaje, dali jim bodo vse možnosti izobrazbe. Že doslej je bilo v zadrugi več tečajev: brigadirski, v katerem so se seznanili z načinom uspešnega zadrugnega dela, brigadirski traktorski in veterinarski. Dva člana zadruga so poslali v knjigovodski tečaj, kjer sta se usposobili v enotnem knjigovodstvu, ki so ga uvedli v zadrugi. V tečajih, ki jih nameravajo letos organizirati še več, se mladina in ostali zadrugniki vsestransko izpopolnjujejo ter s tem gradijo temelje za bodoči razvoj svoje zadruga.

Na letošnji skupščini so imeli tudi skromno slovesnost. Hotelo so se vsaj malo oddolžiti svoji predsednici Rokovi Mici-Levacikovi. Proglasili so jo za udarico. Levacikova požrtvovalno vodi zadrugo od njene ustanovitve in jo je politično, gospodarsko in kulturno izredno dvignila. Danes vključitev Lackove zadruga v petletni gospodarski plan zadrugnikom ne dela nobenih težav in skrbi. Zmogljivost zadruga je tolikšna, da noben njen načrt ne bo ostal samo na papirju.

Ob priliki skupščine so bili pohvaljeni najboljši zadrugniki. Vrtinar Ivan Dortenslager je bil pohvaljen za vzorno vrtinarstvo, živinorejski referent Franc Lasiš za umno in skrbno živinorejo, referent za poljedelstvo, Ludvik Kreuh pa za izboljšanje njiv, travnikov in celotnega poljedelstva. Na skupščini so obljubili požrtvovalno sodelovanje v petletki. Rudi Levacik pa je predlagal, da bi sedež zadruga, ki je na bivšem Rottovem posestvu, in vse ostale sektorje imenovali po v zadrugi proglašanih udarnikih.

V Lackovi zadrugi je pomlad. V sadovnjakih zadruga cveto zvončki, med njimi se sončijo trobentice. Žito na njivah raste in bo kmalu prekrilo zemeljsko plast. Zadrugniki so pri spomladanskih opravkih. V mislih tehtajo načrte za letošnje delo. Pa tudi na prihodnja leta že mislijo in se pri delu pogovarjajo o njih. Pred njimi je še mnogo dela za uresničenje vsega predvidenega, mnogo razvoja in napredka. — (Slov. Poroč.)

Obljubljena zemlja

Premog, to je čudna reč, dober je za vsako peč, naj francoska bo, angleška, in zato se borba teža za Porurje zdaj razpieta, ki nič prida ne obeta: Pač pa tako je, kaj se hoče, kjer je premog, tam je vroče!

IZ URADA
Slovenskega ameriškega narodnega sveta
3935 W. 28th Street, Chicago, Ill.

NOV GLAVNI ODBOR SANS-a

ČASTNO PREDSEDNIŠTVO:

ETBIN KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
LOUIS ADAMIĆ, Milford, N. J.

IZVRŠEVALNI ODBOR: Uradniki:

Predsednik: FRED A. VIDER, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
I. podpredsednik: ANTON KRAPENC, 2021 W. 23rd St., Chicago 6, Ill.
II. podpredsednik: JOSEPH KOTAR, 6110 W. Fort St., Detroit 9, Mich.
Tajnik: MIRKO G. KUHEL, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Blagajnik: VINCENT CAINKAR, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zapisnikar: MILAN MEDVESEK, 2610 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

ČLANI:

Frank Alesh, 2124 S. Pulaski Rd., Chicago 23, Ill.
Ivan Bostjancich, 6231 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
Math Cvetič, 1005 Berger Bldg., Pittsburgh, Pa.
Vatro J. Grill, 6231 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
Frank Japich, 2354 S. Ridgeway Ave., Chicago 23, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Predsednica: Josie Zakrajsek, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
John Pollock, Box 4239 Noble Branch, Euclid 17, Ohio.
Theresa Speck, 4658 Rosa Avenue, St. Louis 16, Mo.

SIRŠI ODBOR:

Louis Arko, 1222 Wooster Rd. W., Barberton, Ohio.
Andrew Bomback, 184—17th St., N. W., Barberton, Ohio.
Jacob Brijavac, 10121 Avenue M., Chicago 17, Ill.
Martin Cetinski, 17611 Greely Ave., Detroit 3, Mich.
Josephine Cvelbar, 436 Wilson St., Sharon, Pa.
Theresa Gerzel, 143 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
Katherine Krainz, 17838 Hawthorne Ave., Detroit 3, Mich.
Helena Kuser, 1936 S. Kenilworth Ave., Berwyn, Ill.
Frances Milostnik, 1216 Alabama Ave., Sheboygan, Wis.
Mary Musich, 1917 So. 72nd St., West Allis 14, Wis.
Christine Nadvesnik, 251 E. First St., Oglesby, Ill.
Joseph Oblak, 2049 W. Coulter St., Chicago 8, Ill.
Mary F. Prasnikar, Box 216, Harwick, Pa.
Frank Plut, 1123 Addison Rd., Cleveland 3, Ohio.
Valentine Stroy, 1640 N. Holmes Ave., Indianapolis 8, Ind.
Anton Švelc, 21050 Goller Ave., Euclid 19, Ohio.
John Turk, 2026 Sheffield Ave., Chicago 14, Ill.
Dr. Rudolph P. Zaletel, 7105 S. Stony Island, Chicago 49, Ill.
Joseph Zvertnik, 309 Tenafly Road, Englewood, N. J.
Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

Naseljeniški komisar Carusi o "nelegalni" imigraciji

Že precej časa obstajajo govori, da prihaja veliko število naseljencev v deželo nepostavnim potom. Ko so se te govoričice pričele množiti in širiti, je spisal ameriški naseljeniški in naturalizacijski komisar Ugo Carusi članek, ki je bil priročen v reviji "Mesečni pregled" (Monthly Review) in v katerem se je dotaknil prej omenjenih govorov. Po objavi članka je prišla od strani Paula H. Griffitha, narodnega poveljnika Ameriške legije, obdolžitev, od pride na vsakega legalno pripuščene naseljenca deset nepostavnih. Ker se je ta obdolžitev precej publicirala, podajamo tu izčrpen iz članka mr. Carusija — "Rumor Versus Fact."

Govorica, ki se širi, pravi naseljeniški komisar, je ta, da je naša imigracijska in naturalizacijska služba odgovorna za "importiranje" ogromnega števila evropskih beguncev. Dejstvo pa je, da ameriška imigracijska in naturalizacijska služba v deželo "importira" nikogar v deželo. Pripusti le one osebe, ki jim postava vstop dovoljuje: vse druge izloča. Bistveno je res, da ni prišlo v Ameriko posebno veliko število legalnih, niti nelegalnih naseljencev. Vsi, razen prav malega števila onih, ki so prišli v to deželo tekom zadnjih let, so prišli legalnim potom. Četudi za stalno, ali na obisk ali so le potovali preko našega kontinenta. Kdorkoli hoče biti pripuščan na našo obalo v eni ali drugi navedeni kategoriji, mora imeti imigracijsko vizo, ki jo zahteva zakon in katero more dobiti pri ameriških konzulih preko morja. Tukajšnja naseljeniška služba pa si v tem pogledu le to odgovornost, da ugotovi, če imigrant, obiskovalec ali potnik posejše vse predpisane dokumente v smislu zahteve naših naseljeniških zakonov.

Druge govorice, ki se jo čuje, širi mnenje, da nepostavne evropske naše meje mnogo evropskih beguncev. Te govorice najbrž izvirajo iz dejstva, da precej Mehikancev prekorači našo mejo nelegalno. Prihajajo v Zed. države za delom. Obmejna straža na mehiški meji

prime in pošlje nazaj v Mehiko mesečno do 15.000 teh nepostavnih mehiških prestopnikov. In ako je soditi po pretehtih, ki jih dobi naša naseljeniška služba radi zavračanja mehiških delavcev na meji, tedaj to v resnici prizadeva obmejne predele in povzroča pomanjkanje delovnih moči. Naseljeniška služba pa seveda ne more dovoliti pripušcanja nelegalnih naseljencev iz Mehike ali od koderkoli.

Mehikanci seveda niso begunci in so bližje naše meje nego Evropejci, za katere je že precej težko urediti, da pridejo v Ameriko nepostavno. Mr. Carusi piše v svojem članku, da pride mesečno manj kot sto nelegalnih naseljencev v Ameriko. Razumljivo, da imajo le redki od teh priliko se res tu naseliti. Skoro slehernega odkrijejo ladijski častniki preden pripluje ladjah v New York. Tako so ob prihodu nemudoma izročeni ameriškim naseljeniškim oblastim. Te pa jih pošljejo nazaj na ladjah iste parobrodne družbe, katere parniki ali tovorniki so jih pripeljali sem.

V zvezi s tem postopanjem piše mr. Carusi, da prejme naseljeniška služba mnogo kritike radi preostrega izvajanja zakona, ki pogosto izžene in pošlje nazaj v dežlo, pogosto tudi v gotovo smrt posameznike, ki so bili toliko srečni, da so dobili začasno zatočišče v tej deželi. Komisar pojasni, da naseljeniška služba vrši vse svoje glavne funkcije po naredbah in postavih, ki jih uvede zvezni kongres ter v smislu določb sodišč (vrhovno zvezno sodišče mnogokrat odredi s svojim odlokom izgon nepostavnih dolžencev). — V odgovor mr. Griffithu je Carusi izjavil, da se njegove in Griffithove številke zdalec ne ujemajo, toda bi ga veselilo vkljub temu, dobiti kako informacijo o stvari, ter tudi kaj ukreniti glede tega. Njegova trditve je, da naseljeniška služba le vrši naložene posle, bodisi z ozirom na pripušcanje ali izgon imigrantov. Vselej se skuša držati tozadevnih zakonov. Nelegalno pa ne pripušča v deželo nikogar. — FLIS.

KRIVDA

FRANCE BEVK

(Nadaljevanje)

"Po malici," ga je Ana gledala. Hotela je reči hudo besedo, a se je premagala. V prsih jo je peklo. "Seno pride v kopo, se bo že osušilo." Glas se ji je tresel od premaganja.

"Seno obrnite, da se posuši! Jutri ga pograbite! Boš ali ne boš?"

Florjan se je bil povlekel do vzglavja. Z izbuljenimi očmi je streljal v ženo, globoka rdečica je zalila njegov obraz. Ana ga je zrla. Ni si tajila, imela ga je nekaj rada. Mučni prizor iz prvega leta zakona se je redko prikazal v mislih pred njo. Bala se ga je. Vsako željo je brala v njegovih očeh. V nekaterih hipih ga je celo oboževala; radi njegove moškosti, veljavne besede in skrbnosti. Ko jih je zadel nesreča, se je polagoma njeno duševno razmerje do moža spremenilo. Vsa v skrbi in v delu je gojila upanje, da se povrnejo prejšnji dnevi. A mož je obelzagal na postelji, zahteval je nego gojenčka. Njena duša ni takoj omahnila. Vojna je vihnila bič, udarci so padali tudi nad Streharjevo hišo. Prihranki so bili porabljeni. Delavcev ni bilo. Jože in Anka sta bila še mlada. Florjanu se je zdelo, da je Ana mlajša in lepša kot je bila. V resnici so ji pojemale moči. Vse dni je prenašala možovo klicanje, poslušala ukaze. Ni mu povedala, da se je že zadolžila. Moreča skrb in delo sta jo polagoma duševno oddaljili od moža. Nenadoma je zazljal prepad pred njo. Zdalci je vse zavrelo v njo. Pred seboj ni videla moža, ki jo je bil nekoč v svoji moški sili vzel v naročje, ki jo je lahko tepel ali božal po svoji volji, ampak kepo, ki se ne more ganiti, a jo kliče s hripavim glasom in ji ukazuje. Dogodek, ki se je bil zgodil v kamri radi pisma, je bil stokrat pozabljen, zdajci se je pognal stokrat živ na dan. Zdal bi ona lahko dvignila moža v naročje, ga tepla ali božala...

S slastjo v kljubovalni besedi mu je odgovorila: "Seno bomo spravili v kopo še noč."

Strehar sebi ni verjel. Pač, že davna je razmišljal vse te možnosti, le čakal je hipa, da pride. Čutil je, kako se mu njeno telo odmiče v noč. Gnasil se ji je.

"Ubogaj, če ne..."

"Kaj-če ne?"

Anin glas je bil porogljiv. Strehar je spoznal, da ne more ničesar storiti. Bila je močnejša nego on. To spoznanje ga je začelo tresti. Srce mu je tolklo. Žena se je okrenila in izginila. Poslušnil je. Koraki so peli po kamenju pred hišo. Hotel se je pomakniti nazaj na ležišče, noge ga niso ubogale... V razburjenju je postal kot dete, ki mora ležati v lastni nesnagi. Spoznal je, da je brez moči, mrtev. Blaznel je. Debele solze so mu tekale čez lica...

5.

Tiste jeseni je končala svetovna vojna. Štirinajst dni medvladja; okupacijska vojska je zasedla kraje do Porezna in Črne prsti. V Streharjevo hišo je stopil človek, pol vojaško oblečen in močan. Sedel je, vihal dolge brke, gledal s prihuljenimi, majhnimi očmi po izbi in vprašal Ano:

"Anka, ti me več ne poznaš?"

Gospodinja se je začudila. Spoznala je fanta iz svoje vasi. Radi dolgih brk se je bil neznani

sko spremenil, tudi pleča so mu bila širša. Prišel je bil iz ujetništva. Domov ni šel, ker se mu je bil brat med tem oženil in ni bilo prostora zanj v hiši.

Ano je spoznanje vznemirilo, da je zardela. Gledala je v njegove trde, kosmate roke, ki jih je položil na mizo. Uravnovesila se je, nekaj je zaigralo v njenih očeh.

Strehar je slišal, da je stopil tujec v hišo. Računal je, kdo bi bil. Poslušnil je; govor je bil v rovtarskem narečju, besedi ni razumel.

Čez pol ure je stopila žena čez prag. Priprla je vrata in dejala: "Lozarjev Ivan je tu."

Lozarjev Ivan? Strehar je nekoč slišal to ime. Da, spomnil se je. Krepak drvar, kočarjev sin. Da so imenovali njegovo ime v zvezi z Ano pred poroko, se ni domislil. Bil je kljub temu nezaupen in mračen.

"Kaj hoče?"

Od dogodka ob košnji Ana ni več spala pri možu. Pripravila si je bila posteljo v izbi. Mož je bil postal molčeč, žolč se je nabiral v njem. Ni več klical, ne dajal ukazov. Žena mu je stregla ko prej. Včasih se mu je zdelo, da se njena roka ustavlja od gnusa. Očitno si je v duhi, da ne dela prav. Vsakokrat jo je znova premagala mržnja. Dasi je Ana od dne, ko je mož umolknil, delala po svoji razsodnosti, je zdaj vendar izpregovorila.

"Domov ne mara. Za hlapca se nam ponuja."

Streharju je dobro delo, da ga žena vpraša za svet. Sam je bil razmišljal, da bi bila potrebna stalna moška moč pri hiši, dokler Jože ne zraste v moža. Ugovarjal je rahlo:

"Hlapca na zimo? Saj ni dela..."

"Kje boš dobil hlapca spomladi? Sicer pa kakor hoče..."

"Kakšen človek je?"

"Močan kot si bil ti. Lozarjevi ljudje so delavni..."

Florjana je zapeklo. Močan, kot je bil on? Nekaj mu ni bilo všeč, vendar ni ugovarjal. Obrnil je glavo v stran: "Preveč plače mu ne obljubljam..."

Ivan Drole je ostal za hlapca pri Streharju. V Florjana se je naselil tih nemir. Od dne do dne se je večal. Zaupal ga je bratu. Ta je zamahnil z roko: "Kakšne neumnosti ti blodi po glavi!" Zdal je znova ukazoval. Ženi to ni bilo neprijetno, še sama se mu je približevala. Postala je ljubeznivejša in skrbnejša z njim.

Moška roka se je poznala povsodi v hiši, le nekaj tujega je dahnilo v družino. Ivan je bil molčeč. Gledal je v tla, kakor da kuha neznan misel. Otroka sta prihajala k očetovi postelji, izba jima je bila odvrtna.

Florjan ni opazil na Ivanu nič slabega, vendar je občutil odpor proti njemu. Bilo mu je žal, da ga je pustil v hišo. Ostre lične kosti, široki obraz, dolgi brki, košate obrvi, vse ga je delalo skrivnostnega, tujega. Hoja odločna, ko da hodi po svojem. Iz glasa je bilo nekaj strupenosti.

Nekoč ga je slišal stoječega pred hišo: "Ana, jutri bomo vozili gnoj!"

(Dalje prihodnjik.)

Z druge konvencije SANS-a

Poročilo predsednika Etbina Kristana

(Nadaljevanje in konec.)

Na kongresu ni bilo nobenega takega razpoloženja. Kako so delegati na podlagi nezadostnih informacij gledali na položaj v stari domovini in po svetu sploh, je razvidno iz poročil, razprav in sklepov. Poznejši čas je pokazal, da se je kongres postavil na pravilno stališče, kajti njegove slutnje, kjer ni bilo dovolj direktnega znanja, so se vse potrdile, kajti izhajale so iz globoke vere v svoj narod in njegovo nepremagljivo voljo, da se osvobodi.

Po kongresu pa ni trajalo dolgo, da se je začelo jasnosti. Prihajale so vesti, ki so dajale bolj in bolj točno sliko o dogodbah v stari domovini. Največ so jih prinašali ameriški častniki in vojniki, od katerih so nekateri službeno obiskali Jugoslavijo, drugi pa so slučajno zašli tja, kot na primer letalci, ki so bili sestreljeni in so jih rešili partizani. Potem so začeli veliki listi pošiljati svoje poročevalce v "tisto čudno deželo", kjer je navadno ljudstvo v že okupirani deli delo po porazu armade začelo organizirati svojo vojsko in napovedalo okupatorjem vojno s takim uspehom, da se je ena nemška ofenziva za drugo skrhala. Tako je prišla naposled dolgo zatajevana resnica "na dan"; obenem pa je bilo razkrito tudi drugo, žalostno dejstvo, da

so se tudi med Slovenci našli izdajalci, ki so se vdinjali so-

vražniku proti svojem lastne-

mu narodu.

Slovenski ameriški narodni

svet je moral povedati resnico,

ko jo je spoznal. To pa je raz-

drazilo tiste, ki so na tistem upa-

li, da se jim bo posrečilo na-

rediti iz SANSa orodje reakci-

je za obnovo razmer, kakršne

so pred vojno vladale v Jugo-

slaviji. Že prej je neki redovni-

kni nagovarjal JPO-SS, da naj

bi dala deset tisoč dolarjev za

vič sešli v Clevelandu izvoljeni predstavniki Srbov, Hrvatov, Slovencev, Macedoncev in protifašističnih Bolgarov, so vsi navzoči imeli občutek, da je ureditve te organizacije resnično zgodovinskega pomena in da odpira ta odbor okno pogledu na novo življenje vseh balkanskih Slovanov, katerih slovo so razni tuji imperijalizmi stoletja preprečevali.

To pa ni šlo v račun že prej omenjenim reakcionarjem, pa so iskali preteve, da bi razdrili edinstvo. Posebno so jim bili partizani v žetodu in skušali so na vse moguče načine zatamniti resnico, ki bi ne le morala dati priznanje osvobodilni fronti in osvobodilni vojski, ampak bi tudi razkrila početje izdajalcev. Prihajali so se strasilom komunizma, drugič so trdili, da partizani niso edini, ki se bojijo vojni proti fašizmu, zgražali so se nad partizanskim razredanjem železnic in mostov in zapeli so kajpada tudi staro besedilo o veri, ki je baje zopet bila v nevarnosti. Tako je SANS večkrat doživel krize, a prebrel je vse brez take škode, da bi bila onemogočila njegovo delo. Veliko upanje, da se bodo katoličani v masah obrnili proti SANSu, se nikdar ni izpolnilo.

Naposled je napočil čas, ko je

prihajalo vedno več direktnih

poročil iz Jugoslavije same in

ko so tudi zavezniki priznali

ogromno delo osvobodilne voj-

ske in njenega glavnega vodi-

telja maršala Tita. Tukajšnje

revije so začele objavljati izvir-

na poročila svojih dopisnikov in

slike vojaških akcij. Prišle so

vesti o zborovanju v Jajcu, o

načelni izjavi tega prvega voj-

nega parlamenta in o organizi-

ranju ljudskih oblasti v osvobo-

jenih krajih. SANS je z zadovoljenjem sprejemal te vesti, ki so potrjevale, da je ves čas na pravi poti in veselil se je vpričo dejstva, da so zavezniki poveljevali Jugoslavijo v deveta nebesa. Bilo je razumljivo. V Italiji so njihove čete, kljub kapitulaciji rimske vlade, naletale na silne težave in če bi bile divizije nacistov, ki jih je osvobodila vojska Jugoslavije držala v šahu, proste, da pojačajo nemško armado v Italiji, bi se bile težave več kot podvojile. Saj so bili celo boji korotkih slovenskih partizanov tako važni, da je Velika Britanija poslala posebno vojno misijo k njihovu poveljstvu.

Ob času zadnje SANSove konvencije je bila slika skoraj popolnoma jasna. Saj je naš častni predsednik Louis Adamič že imel lastnoročno Titovo pismo. Delegati so videli odtise ljubljanskega "Slovenca", v katerih je bila objavljena zakletve domobrancev, ki so prisegali zvestobo Hitlerju. Vojni položaj pa je bil tak, da nihče več ni mogel dvomiti o doglednem absolutnem porazu osi.

Tej konvenciji ni potrebno predavanje o poteku vojne. Vsi se spominjamo, kako je pri Stalingradu tista rdeča armada, kateri so tudi v Washingtonu nekateri vojaški veščaki prerokovali, da bo najdalje v šestih mesecih obnemogla in morala prositi za mir, vsemu svetu pokazala na najsijajnejši način, kako se premaga nepremagljiva nemška vojska. Ta bitka, ki ni mima primere v zgodovini, je pomenila definitivni obrat v vojnih operacijah in moglo, da je rešila zmago za zaveznike. Zakač je bil, Rusija takrat premagana, bi se bili Nemci lahko z vso svojo silo obrnili proti zapadu in če bi s tem pridobili dovolj časa, bi bilo prav lahko moglo, da bi bili njihovi učenci izpolnili vse tiste iznajdbe, s katerimi so se bavili vsa leta in katerih rezultate je skoraj ob koncu vojne vsaj deloma bridko občutila Velika Britanija. Spominjamo se tudi invazije evropskega kontinenta, mogočnega napredovanja rdeče armade, njeno zavzetje Berlina in naposled brezpogojne kapitulacije nacistične Nemčije. Posebno pa so nam v spominu dogodek, ki katere smo gledali tudi na filmih, osvoboditev Beograda in zmagoslavno vkorakanje osvobodilne jugoslovanske vojske v Ljubljano.

Z vsakim važnejšim dogodkom se je sloga zaveznikov bolj utrjevala in po pravici je po tedanjem položaju bilo pričakovati, da bo ob koncu vojne imela že tako močne korenine, da jih nobena sila ne bo mogla izruvati. Toda po Rooseveltovi smrti se je položaj začel izpreminjati. Nekateri neprijetnosti so se pač zgodile že prej, toda ni se jim pripisovala toliko važnost, da bi ugnile povzročiti resničen razkol v vrstah zaveznikov. Tako na primer je jugoslovanska, torej zavezniška vojska, osvobodila Trst z velikimi žrtvami, toda angleško general Alexander je bil tako ljubosumen, da so se Jugoslavi raje umaknili kot da bi prevzeli odgovornost za povzročitev nesloge. Seveda se je kmalu pokazalo, da ni šlo samo za vojaško častilustnost, temveč za Trst in za angleške imperijalistične interese. Podobna igra se je pričela tudi na Grškem. Svobodoljubni svet se je začel, ko se je britanska sila obrnila proti indonezijskim rodoljubom, da bi mogla Holandija, ki sama ni bila dovolj močna, še dalje izkoriščati kolonije.

Kmalu potem, ko je gospod Truman nadomestil pokojnega Roosevelta, so tudi Zedinjene države nastopile pot nesoglasij in reakcije. Volilna zmaga republikanske stranke je vzrabil nazadnjaško krilo demokratične stranke. Rooseveltovi sodelavci so bili prisiljeni zapustiti predsednikov kabinet, med njimi Ickes in Wallace, in zunanja kakor tudi notranja politika je začela podirati vse, kar

Three hundred workers at a St. Paul, Minn., plant have food selections evaluated by Red Cross nutrition aides who work to raise health standards through proper eating habits.

se je zgradilo v Rooseveltovi dobi.

To poročilo bi se preveč zavleklo, če bi hoteli naštevati vsa reakcionarna dejanja, ki so se izvršila v teku zadnjega leta in se še vrše. V notranjosti je pač najbolj značilno zakonodajstvo proti organiziranemu delavstvu. Zunanjo politiko pa karakterizira tako zvana Trumanova doktrina, ki je pravzaprav duševno tedno senatorja Vandenberg in nasprotuje duhu vse ameriške zgodovine. Znano je, kakšne naloge je prevzela na Grškem in potem v Turčiji. To so začeli koraki in če se po tej poti nadaljuje, se mora sloga bivših zaveznikov skrhati, nezaupanje poglabiti in nevarnost novega spopada poostri do skrajnosti. Vpričo teh dejstev je nujno potrebno, da strnejo svoje vrste vsi, ki resnično hočejo trdno podlago za mir, za svobodo in za blagostanje ljudskih množic, in odvrnejo pretno klanja, ki bi z ozirom na vsak dan se množče iznajdbe bilo neprimerno strašnejše od zadnje in ne bi prizaneslo nobenemu narodu in nobeni deželi.

Slovenski ameriški parodni svet ni delavska organizacija, vendar pa je pretežno družba delavcev, ki tvorijo ogromno večino naše narodnosti v tej deželi. Večina našega članstva pripada tudi tej ali oni delavski organizaciji. Zato ne more SANS ostati ravnodušen v očigled nevarnosti, ki preti težko pridobljenim delavskim pravicam. V času vojne je ameriško delavstvo storilo za doseg zmag nad fašizmom več kot svojo dolžnost. Delovne ure so se neizmerno podaljšale, delalo se je ob nočeh, ob nedeljah in praznikih, povrh tega je delavstvo plačevalo visoke davke in vlagalo ogromne vsote za nakup vojnih bondov, kar je tudi služilo vojnemu naporu. Mlajši so šli v vojno službo in na tisoče jih je žrtvovalo svoja življenja. Enako so doprinesle tudi ženske več kot svoj normalni delež s tem, da so nadomeščovale vojaške po tovarnah in pri drugih podjetjih, opravljajoče dela, ki nikdar prej niso bila prisojena njihovemu spolu. Druge so služile kot bolničarke in kot nekombatantke služile tudi v vojski in mornarici. Takrat so se tovarnam v znak priznanja dajale posebne zastave, sedaj pa so naenkrat vse te zasluge pozabljene in v zakonodajah prihaja en protidelavski zakonski načrt za drugim na dnevni red. Tendence, da se delavskim organizacijam odvzame možnost uspešnega zastopanja delavskih interesov, je postala popolnoma očitna in SANS bo moral še odločneje kot doslej stati na strani zavednega delavstva.

Kar se tiče stare domovine, je SANS storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da se ji priznajo pravice, ki ji kot zavezniški gredo na podlagi narodnostnih in gospodarskih razmer, z ozirom na njene ogromne žrtve in iz razloga, da se zagotovi trajen, to se pravi pravičen mir. SANS je vedno stal na stališču, da mora sporazum, ki je bil dosežen med zavezniški, brez obzira na njihovo domačo politiko ostati v veljavi tudi po končani vojni in da se mora na taki podlagi zgraditi novi svet.

SANS je bil in je prepričan, da so dobri odnosi med Zedinjenimi državami v interesu obeh, in je vložil vse svoje sile z namenom, da se dosežejo in utrdijo. Ko je, na primer spoznal, da so v Washingtonu popolnoma napačno poučeni o dejanskih razmerah na Primorskem, je storil vse, da se pojasni in vprašanje. Enako je ravnal tu-

di z ozirom na koroški problem, ki se zapadnim velesilam ne zdi tako važen kot je v resnici. O korakih, katere je SANS storil v teh in drugih slučajih, bo poročal naš tajnik, kateremu je treba priznati, da je vlagal vse moči, kolikor mu je njegovo delo pri SNPJ dopuščalo, za izpolnitev SANSovih nalog.

Če se ozremo nazaj v čase, ko je bilo tako rekoč treba orati ledino med Slovenci v tej deželi, na cilje, katere je SANS dal Slovenci narodni kongres, na prvotno indiferentnost ameriških krogov, na polena, ki so mu jih nasprotniki metali pod noge, se danes pač lahko pravi, da je SANS pošteno opravil svoje delo, za katero je bil ustanovljen, in da je dosegel več kot se je v prvih dneh težav in zaprek moglo pričakovati. Res, da se ni izpolnilo vse, kar smo želeli in upali. Saj tudi Jugoslavija sama ni mogla premagati vseh neopravičenih nasprotij. Toda vseh časov še ni konec in kadar spoznao sedanji dvomljivci, da je vendar pravičnost edina zanesljiva podlaga za trajni mir, bodo tudi Slovenci dobili, kar je po vsej pravici njihov.

Zasluga za rezultate SANSovega dela, ki je prebredlo vse krize in premagalo vse težave, včasih celo resne in dosežilo toliko, da je dobilo priznanje stare domovine, pa ne gre nobenemu posamezniku, ne predsedniku, ne posameznim članom eksekutive in glavnega odbora, temveč vsemu članstvu, ki je v duhu videlo cilje, za katere se je boril SANS in mu je ostalo zvesto kljub vsem naporom nasprotnikov. Nekateri so delali več, drugi manj, toda brez solidarnosti, ki se je najjasneje kazala takrat, ko je reakcija napenjala vse moči in rabila najmanj plemenita sredstva, da bi resnica o bratih in sestrah onkraj morja, o njihovih nadležnih bojih, o njihovih mukah in žrtvah, pa tudi o izdajstvu odpadnikov-ne prišla na dan in zaprla pot povratka tistim, ki so v prejšnjih blaženih časih zatirali in izjemali ljudstvo in katerih se je narod naposled hotel iznebiti, da bo mogel svobodno dihati. Prepričan sem, da ostane ta solidarnost tudi v bodoče trdna in da bo rodila še lepše sadove. Individualizem je lepa reč, ampak tisti, ki ga danes najbolj poudarjajo, so bodisi kratkovidni, ali pa jim lepa beseda služi le za zakrinkanje temnih namenov. Nikjer na svetu niso pravice posameznika neomejene, kajti kjer bi bile, bi vladala anarhija. Razlika pa je v tem, da so ponekod prilagodene interesom celote, drugod pa je slabše, zlasti gospodarsko slabše, izročeno samovolji močnejšega. Kateri sistem je boljši za ljudstvo in bolje za služi ime demokracije, lahko presodi vsak, kdor zna misliti s svojo glavo in ga velika polna mojnja ni zaslepla za usodo tistih, ki mu napolnjujejo blaginje. Prišel bo čas, ko se bo tudi ameriško delavstvo zdrnilo in spoznalo, da ne more pričakovati prijaznih zakonov, dokler jih ne bo samo izdelovalo po zastopnikih, ki jih samo, neodvisno voli in jih lahko odpravijo, če, ako ne izpolnjujejo obljub. Kadar pride to prebujenje, bo tudi SANS imel nove važne naloge, da bo dajal informacije o zadevah, o katerih je bolje poučen od drugih. Tragedija angleških laboritov je največ v tem, da so iz Churchillovih časov povedovali aparat; ki ga niso mogli izpremeniti čez noč, pa dobivajo informacije od torkijskih diplomatov, ki si vsi mencajo roke, ko vidijo, da se na Grškem, v Palestini in drugod godi prav to, kar bi se godilo, če bi bila še vedno konservativna stranka na krmilu. Pravične informacije so zlasti v kritičnih časih neizmerno važne, včasih naravnost odločilne in SANS ne sme nikdar izpustiti tega dejstva izpred oči.

Ves čas, odkar sem imel čast biti predsednik Slovenskega ameriškega narodnega sveta, smo v izvrševalnem kakor tudi v glavnem odboru delali kot bratje in sestre. Izgubili smo nekoliko članov, ki se niso mogli trajno upirati silnemu pritisku od zunaj, toda to ni ustavilo smotrnega dela. Menda lahko pravim, da je bilo naše sodelovanje vedno prijateljsko in za vse člane eksekutive zadovoljivo. Upam, da je to zadovoljevalo tudi naše članstvo, ker si-

cer ne bi bili dobili tiste pore od njega, ki se je izkazal vselej, kadar je bila potrebna kakšna akcija, bodisi na političnem polju, ali ko smo izdali klic za gmočno pomoč rojakom v stari domovini. Naj mi ni dovoljeno, da izrečem vsem, so se lotevali tega težkega dela z navdušenjem in poirtvornostjo in dosegli nad vse uspehe, zlasti z ozirom na to, da Slovenci v Ameriki nimamo milijonarjev, najiskrenejši hvali.

Prepričan sem, da bo hod SANS tudi dalje po enakih potih, da se bo članstvo pomnožilo, bo še aktivnejše, da bo nekakšna enako složno delo eksekutiv, kar je stara, da bo vedno la na braniku pravičnosti in borila za cilje, ki so bili tak enodušno sprejeti na našem prvem kongresu. Saj se vsi zavedamo, da nobena noč ne more biti večna. Pred nami so še oblačni dnevi z bliskom in gromom, toda kdo bi se po vsem kar smo preživeli, ustrašil ne koliko vihr?

Dvignite glave, izbočite prker se nimate bati ničesar in lahko junaki, dokler je pravičnost vaša najmočnejša zaveznica in svoboda vaš cilj! Ves ntrud bo poplačan, kadar neizgibno napoči dan vaše zmage, slave, dan svobode.

Smrt fašizmu, svoboda nam du!

Razni mali oglasi

STEADY JOB FOR WOMAN
for light housework and person laundry—5 days a week
Noon thru dinner
MIDWAY 6459

new baby?
SEND FLOWERS

BERGMAN
1524 WEST 6TH ST.

SEDAJ—VELIKA RAZPRODAJA
Trgovina izključno za hrane, stenski plov in zavese (window shades)
Bergmanova hišna barva (znanost), ki in v različnih barvah, navadno \$1.50, sedaj \$1.00 za celotno
Bergmanova najboljša notranja "zila" za kuhinje in kopalnice, bela in v drugih svetlejših (pastel) barvah, navadno \$3.50, sedaj \$2.50 za celotno
Bergmanova "velvet flat off" barva, se lahko umije—nobena barva—ali v drugih svetlejših (pastel) barvah, navadno \$3.50, sedaj \$2.50 za celotno
Obiščite Bergmanovo trgovino in služite se priprave svetla kaho barv in dekorirajte vaš dom na najbolj ekonomičen način.

Stenski papir obrežemo ZASTON BREZPLAČNA DOSTAVA.
VSI TELEFONI: PROSPECT 34
Edina Bergmanova trgovina
Nove ure: Odprto v ponedeljek četrtkih do 9. ure zvečer. Tori Sreda, Petek in Sobota do 6. zvečer

HIŠINJE

STALNO KRATKOURNO DEČISTA, MODERNA POSLOPIJA

● IZREDNO VIŠOKE PLAČE:
72½c na uro za pričetek
77½c na uro po 3 mesecih
82½c na uro po 6 mesecih

● 5 in 6 DNEVNI TEDEN

● URE: 5:30 do polnoči

● PLAČANE POČITNICE IN PRAZNIKI

● UNIFORMO PRESKRBMO, PROSTO PRANJE

● VEČ DELAVSKIH UGODNOSTI

Skušali vas bomo upostili bili vašega doma

Pridite in govorite z Miss Allen

Upisovalni urad za ženske

Illinois Bell Telephone Co.

309 W. Washington St.

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (June 30, 1947), poleg vašega imena na naslovu, pomeni, da vam je s tem datumom poslano naročnino. Ponovite je pravočasno, da se vam list ne ustavi.